

# Posolstvo Tatry pre ľudí z konferencie **Tatranskej školy** **regionálneho rozvoja** Starý Smokovec v 23 - 24. 10. 2008

Účastníci konferencie **Tatranskej školy regionálneho rozvoja** prijali toto posolstvo pre udržateľný rozvoj Vysokých Tatier

## **Pre trvalo udržateľný rozvoj Vysokých Tatier**

- a) Vysoké Tatry majú ideálnu príležitosť stať sa uznávaným medzinárodným lídrom v oblasti vývoja environmentálnych technológií a zavádzania inovácie v oblasti hospodárenia s krajinou, pôdnym, lesným fondom a vodnými zdrojmi. Aj vďaka tejto zmene a vytvoreniu systémových predpokladov pre komplexný rozvoj turizmu bude región vyhľadávanou medzinárodnou destináciou cestovného ruchu s celoročne atraktívnym programom a ponukou služieb.
- b) Plán územného rozvoja Vysokých Tatier je nevyhnutný na základe jasných pravidiel pre intravilán, urbárne zóny a extravilán s proporcionálne definovanými vzťahmi. Ďalší rozvoj a skvalitnenie sídelných útvarov je potrebné realizovať v rámci ich územných obvodov. Plošné rozširovanie sídiel odporúčame mimo územia TANAPu.
- c) Rozvoj cestovného ruchu a starostlivosť o prírodné dedičstvo Tatier nemusia byť v konflikte, ak sa nájde vhodná miera medzi turizmom a záujmami ochrany prírody. Preto je potrebné spracovať integrovaný program rozvoja cestovného ruchu, a postaviť ho na báze spoznávania prírodného dedičstva Tatier.
- d) Tatry potrebujú obnoviť svoj jedinečný architektonický štýl, ktorý bol jasne formovaný už v prvých dekádach 20. storočia. Samospráva v tom nemá rozvinuté kompetentné nástroje (odborné kapacity a strategické záväzné dokumenty), a v dôsledku toho došlo za posledné desaťročia k úplnej dezurbanizácii - situovanie nehnuteľností „bez ladu a skladu“.
- e) Odporúčame vyhlásiť verejnú súťaž na vypracovanie zásad architektonického štýlu postaveného na tradičných hodnotách formovaných v prvých dekádach 20. storočia a ďalej ich tvorivo rozvíjať. Toto vytvorí jedinečný a originálny tatranský štýl, ktorý pritiahne záujem v rámci cestovného ruchu nie len čo sa týka prírodných hodnôt Vysokých Tatier, ale aj ich architektúry.
- f) Je potrebné vyvrátiť mýtus, že „umelo vysadený les je niečo zlé“. Unikátnosť Tatier je aj vo formovaní liečebných procesov, ktoré vznikli aj vďaka umelo

vysadeným lesom okolo tatranských osád v medzivojnovom období. Ak chceme zachovať túto unikátnu liečebnú funkciu, sme povinní urýchlene obnoviť lesné porasty. V tomto nemá miesto experimentovanie so samovývojom tatranských lesov. Revitalizácia poškodeného územia formou Vodného lesa preukázala svoje pozitívne prínosy pre urýchlenú obnovu lesných ekosystémov.

- g) Je potrebné zatriktívniť urbanizované zóny národného parku (osady mesta), pretože návštevníci väčšinu času trávia práve v týchto priestoroch.
- h) Pre spracovanie projektov obnovy Vysokých Tatier je nevyhnutné neustále monitorovať potreby a záujmy obyvateľov územia a návštevníkov Tatier.
- i) Plán územného rozvoja musí byť spracovaný procesným postupom za aktívnej účasti všetkých zainteresovaných subjektov, predovšetkým vlastníkov, ktorí nesú ťarchu právnej zodpovednosti za fungovanie nehnuteľností.
- j) Je potrebné skvalitniť vzťahy a odstrániť komunikačné bariéry medzi partnermi, inak nie je možná prosperita Vysokých Tatier. Preto odporúčame aby si samosprávy osvojili vypracované návrhy z Tatranskej školy regionálneho rozvoja, a na nich postavili koncept udržateľného rozvoja regiónu Vysokých Tatier.

### **Pre obnovu lesných ekosystémov**

- a) Je najvyšší čas presadzovať integrovaný prístup k obnove Tatranského národného parku. Programy a projekty obnovy TANAP je potrebné navzájom zosynchronizovať a prepájať.
- b) Program obnovy tatranskej prírody je treba ukončiť v zmysle naplánovaných zámerov. Vekovú diverzitu je nutné dosiahnuť výchovou porastov s priblížením vekovej i druhovej diverzite lesných ekosystémov v postihnutej oblasti TANAPu.
- c) Je nutné ukončiť zonáciu Vysokých Tatier (stupne ochrany prírody) tak, aby to akceptovali všetci zainteresovaní. Odporúčame vypracovať zonáciu Tatier procesným spôsobom za účasti všetkých zainteresovaných.
- d) Mimoprodukčné funkcie Tatranského lesa prevažujú nad produkčnými funkciami, preto TANAP je potrebné chrániť ako nenahraditeľné dedičstvo Európy.
- e) Likvidácia kalamity je nevyhnutná, aby nevznikli ďalšie riziká devastácie TANAPu (požiare, lykožrút, pôdna erózia a povodne).
- f) Pováľaný Tatranský les nie je len negatívum, ale paradoxne umožnil lepšie vnímať krásu Vysokých Tatier s významnými pohľadmi na dominanty. Zároveň odhalil urbanistický chaos a vzájomnú nesúrodosť architektúry. Jednotlivé architektonické solitéry „výdobytkov ľudského génia LOCI“ vzájomne neharmonizujú, a preto je potrebné venovať obnove urbanizovaných častí Tatier mimoriadnu pozornosť.
- g) Do obnovy tatranských lesov je potrebné pozvať školy a ponúknuť im rozvíjať environmentálnu výchovu na obnove lesa v TANAPe. Pre tieto iniciatívy je potrebné zriadiť Tatranskú školu ochrany prírody.

## **Pre kultúru občianskej participácie**

- a) Človek je súčasťou prírody a preto je jeho povinnosťou pomáhať jej v krízových situáciách a rešpektovať jej konkrétne danosti.
- b) Samosprávy by mali posilňovať vedomie občianskych práv, pretože ich absencia spôsobuje ľahkú manipulovateľnosť verejnosti zo strany nátlakových a lobistických skupín.
- c) Rozvoj Vysokých Tatier je podmienený motiváciou mladej generácie Tatrancov k aktívnej účasti na prosperite Tatier. Veľa mladých ľudí by chcelo žiť v Tatrách, ale nie sú tu pre nich vhodné podmienky. Odporúčame Vláde SR vytvoriť vhodné podmienky pre život a podnikanie v Tatrách.
- d) Odporúčame samospráve motivovať občanov pre ich aktívnu účasť na správe verejných vecí, napríklad formou tatranských občianskych multisektorových dialógov.
- e) Odporúčame občanom Vysokých Tatier stať sa aktívnym lídrom v oblasti rozhodovania, lebo predovšetkým oni majú legitímne právo chrániť si svoje záujmy.
- f) Odporúčame štátu plne rozvinúť princíp subsidiarity na území tatranského regiónu.

## **Pre prevenciu pred „tatranskými konfliktami“**

- a) Dopady kalamity obnažili a vyostřili už jestvujúce dlhoročné konflikty (nevyjasnené vlastnícke vzťahy, nedoriešené kompetencie v rozhodovaní).
- b) Vyzývame slovenské médiá ku korektnej a objektívnej publicite v rámci súťaži myšlienok a projektov pre obnovu Tatier (Tatry sú nadčasový fenomén a preto nesmú byť mediálne poňaté ako „handra na jedno použitie“).
- c) Zúčastnení konštatujú, že napriek časovému stresu, improvizácii a nízkej kultúre politického prostredia sa likvidácia kalamity po roku zvládla a dala dobrý základ pre obnovu Vysokých Tatier.
- d) Od začiatku tvorby koncepcie obnovy a rozvoja Vysokých Tatier je nevyhnutný dialóg s vlastníkami pozemkov a poznanie ich vízie ako prevencia budúcich konfliktov pri realizácii rozvojových programov.
- e) Odporúčame samosprávam vytvoriť platformu pre pravidelný dialóg medzi všetkými zainteresovanými.
- f) Odporúčame samospráve rozpracovať model „certifikácie“ subjektov pôsobiacich na území regiónu Tatier, ako značky kvality, tolerancie, solidarity, serióznosti, partnerskej spolupráce, ako pozitívny signál pre návštevníka Tatier.
- g) Odporúčame Tatrancom „roztancovať ducha Tatier“

### **Pre kultúru otvorených komunikačných kanálov**

- a) Odporúčame samospráve vytvoriť spoločnú databázu projektov obnovy a rozvoja jednotlivých území a objektov vo Vysokých Tatrách, ktorá bude verejne prístupná.

### **Pre inštitucionálny rámec pomoci Vysokým Tatrám**

- a) Odporúčame vláde SR iniciovať zriadenie koordinačného regionálneho úradu pre integrovaný rozvoj Vysokých Tatier. Tatry, ako jedinečný fenomén Slovenska si to zaslúžia.
- b) Požadujeme od samosprávy presadzovať dlhodobé programovanie a plánovanie. Navrhujeme pre samosprávu v regióne Vysokých Tatier spracovať spoločný rozvojový programový dokument s víziou do roku 2020.

Účastníci konferencie **Tatranskej školy regionálneho rozvoja**

**24. október 2008, Starý Smokovec**